

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

a Red Bull Air Race repülőrendezvény tárgyában

Ügyszám: JNO-443-1/2010.

I. Az eljárás megindulása

1. Panaszos 2008. július 29-én fordult az állampolgári jogok országgyűlési biztosához. Beadványában – mint Bem rakparti lakos – a Duna Margit híd és Lánchíd közötti szakaszán megrendezésre kerülő Red Bull Air Race nyilvános repülőrendezvény tervezett budapesti futamával, illetve az azzal összefüggésben felállított ideiglenes tribünök építésével megvalósuló zajterhelést, valamint a rendezvény élet- és vagyónbiztonságra gyakorolt kockázatát kifogásolta. Előadta továbbá, hogy a repülőrendezvény engedélyezésével, illetve az azzal kapcsolatos tribünök közterületi elhelyezésével összefüggésben nem tájékoztatták a lakosságot, ezzel az ügyféli jogok sérelmét okozva. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa a panaszt 2008. október 9-én a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához tette át. Panaszos beadványát 2009. június 29-én kiegészítette azzal, hogy a 2009-es repülőrendezvény vonatkozásában vélhetően megismétlődnek majd az általa korábban kifogásolt jogsértések.

II. A hatáskör megalapozása

2. Az Alkotmány 18. §, illetve 70/D. § (2) bekezdései szerint a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, és a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot – többek között – az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa feladata a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

III. Tényállás

4. A beadványban foglaltak megvizsgálása érdekében megkerestük a Fővárosi Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatalának Főjegyzőjét (Főjegyző), a Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatóságát (Hatóság) és a Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, valamint az I., II., V. illetve a XI. kerületi önkormányzatok jegyzőit és ennek alapján a következő tényállást állapítottuk meg.

5. A kérelmező (Master Sky kft.) a Red Bull Air Race 2008. augusztus 19-20-i budapesti futamának engedélyezésével kapcsolatos kérelmét (kérelem) 2008. július 28-án nyújtotta be a Hatósághoz. A rendezvény elnevezéseként „Augusztus 20-i légiaradé és RED BULL AIR RACE Nemzetközi Gyorsasági Akadályrepülési Verseny” lett feltüntetve.

6. A Hatóság 2008. augusztus 14-én kelt (PR 3768/1/2008 sz.) határozatával adott helyt a kérelemnek. Az engedélyező határozatában a Hatóság – többek között – előírta, hogy a műrepülések csak a Duna vízfelülete felett hajthatók végre, valamint azt, hogy a parti épületek és a közönség felett tilos a műrepülés. Továbbá azt a követelményt támasztotta, hogy a repüléseket a környező lakosság lehető legkisebb zavarásával kell végrehajtani, ennek részletes követelményeit azonban nem határozta meg. A Hatóság határozatának indokolásában kifejtette, hogy döntését a Ket. vonatkozó rendelkezései alapján hozta meg és a határozat elleni fellebbezés lehetőségét is a Ket. alapján biztosítja.

7. A szervező (Master SKy kft.) 2009. augusztus 7-én nyújtotta be a 2009-es RBAR nyilvános repülőrendezvény megtartására irányuló kérelmét a Hatósághoz. A rendezvény tervezett helyszínéül – a 2008-as rendezvénnyel meggyezően – az Erzsébet-híd és a Margit-híd közötti Duna-szakasz, fel- és leszálló repülőterként a tököli repülőter, kitérő repülőterként pedig a budaörsi, illetve a dunakeszi repülőter lett megjelölve a kérelemben.

8. A bemutató időpontjaként pedig a 2009. augusztus 17-20. közötti időtartamot jelölték meg, az alábbi bontásban:

- 2009. 08.17. 09.50-12.30 edzés, 13.50-17.00 edzés,
- 2009. 08.18. 09.50-12.30 edzés,
13.50-17.00 bemutató főpróba,
- 2009. 08.19. 12.50-17.00 kvalifikáció, bemutató főpróba,
- 2009. 08.20. 12.30-17.00 bemutatók, verseny.

9. A Hatóság 2009. augusztus 18-án kelt határozatával (Ügyiratszám: PR 3573/2/2009) a kérelemben foglaltak szerint engedélyezte az érintett nyilvános repülőrendezvény megtartását, azaz a 2009. augusztus 17-20. közötti időre.

10. Az eseti légtér kijelölése iránti kérelmét a Master Sky Kft., mint kérelmező 2009. augusztus 4-én nyújtotta be a Hatósághoz. A Hatóság az eseti légtérrel 2009. augusztus 14-én kelt (LI/LFNS/A/1319/7/2009. sz) határozatával jelölte ki. A 2008-as rendezvény vonatkozásában az eseti légtér kijelölésével kapcsolatos iratok nem álltak rendelkezésünkre.

11. A rendezvényt 2009. augusztus 17 - 20 között tartották meg a 8. pontban foglaltaknak megfelelően.

12. Az érintett kerületi önkormányzatok jegyzői arról tájékoztatták Hivatalunkat, hogy a rendezvény szervezője, sem a 2008-as, sem a 2009-es rendezvény vonatkozásában nem kérte

zajkibocsátási határérték megállapítását a hatóságtól, továbbá a XI. kerületi önkormányzat jegyzője arról tájékoztatott, hogy a rendezvény ideje alatt a repülőgépek miatt a kerületben fokozott zajterhelés volt, ami a hivatali munkavégzést is zavarta.

13. A Főjegyző megkeresésünkre – 2009. június 3-án kelt levelében – részletes tájékoztatást adott a 2008. augusztus 20-i nemzeti ünnep, illetve a 2009. augusztus 20-i tervezett nemzeti ünnep, valamint a Red Bull Air Race (2008, 2009) megrendezésével összefüggésben létrejött közterület használati megállapodásokról, a döntések jogi háttéréről.

14. A fentiek alapján vizsgálatunkat elsődlegesen a 2009-ben megtartott rendezvény vonatkozásában folytattuk le.

IV. Jogi értékelés

15. A tárgyban lefolytatott eljárásunk keretében részletesen vizsgáltuk, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságok a jogszabályi követelményeknek megfelelően jártak-e el, különös tekintettel, arra, hogy a hatóságok eljárásuk során eleget tettek-e az egészséges környezethez való joggal összefüggő intézményvédelmi kötelezettségüknek. Vizsgálatunkban részletesen foglalkoztunk a zaj-, műemlék- és levegővédelmi szempontok érvényesülésével.

A./ Az engedélyező légügyi hatóság eljárásának vizsgálata

a./ A rendezvény (edzések) első napját az eseti légtér használatára jogosító engedély nélkül tartották meg

16. A magyar légtér légiközlekedés céljára történő kijelöléséről szóló 26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM együttes rendelet (GKM rendelet) 15. § (2) bekezdésének b) ill. d) pontjai értelmében – a légiközlekedés biztonságának védelme érdekében – a légtér időszakos, speciális igénybevétele esetén, így légi bemutató, repülősport rendezvény esetén, valamint minden olyan esetben, amikor az élet- és vagyonbiztonság, valamint a légiközlekedés biztonsága érdekében szükséges eseti légtérrel kell igényelni a Hatóságtól. Az eseti légtér kijelölése biztosítja tehát, hogy a speciális, általában egyszeri esemény végrehajtása nem veszélyezteti a légi közlekedés biztonságát, tekintettel arra, hogy az eseti légtér „területét” a légi irányítás a speciális rendezvény számára kizárólagosan biztosítja. Az eseti légtér kijelöléséről a Hatóság határozattal dönt.

17. Az eseti légtér kijelölésére vonatkozó kérelemnek – figyelemmel a GKM rendelet 15. § (3) bekezdésében foglaltakra – többek között tartalmaznia kell a légtér-igénybevétel dátumát, a kezdés és a befejezés időpontját.

18. Az — augusztus 14-én benyújtott — eseti légtér kijelölése iránti kérelemben a légtér igénybevételének időpontjaként a 2009. augusztus 17-20. közötti időszakot jelölték meg.

19. A Hatóság az eseti légtérrel 2009. augusztus 14-én kelt határozatával a 2009. augusztus 18-20-i napok vonatkozásában jelölte ki.

20. 2009. augusztus 17-én tehát – amikor a rendelkezésre álló adatok alapján a RBAR

edzések már megkezdődtek – a kérelmező nem rendelkezett hatósági határozattal kijelölt eseti légtérrel.

b./ A rendezvény első napját a nyilvános repülőrendezvényekhez szükséges hatósági engedély nélkül tartották meg

21. A légitársaságokról szóló 1995. évi XCVII. törvény (Lt.) 33. §-a értelmében a nyilvános repülőrendezvény megtartására (Red Bull Air Race) a Hatóság ad engedélyt. Egyéb jogszabály nem szabályozza a nyilvános repülőrendezvények engedélyezésének részletes szabályait, erre tekintettel a Hatóság arról tájékoztatót, hogy az engedélyezés során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. Törvény (Ket.) általános rendelkezései szerint jár el.

22. A Hatóság — részünkre adott tájékoztatása szerint — a nyilvános repülőrendezvény engedélyezése során elsődlegesen a repülésbiztonsági szempontok szem előtt tartásával jár el, de számos más tényezőt (pl. lakosság zavarása, környezet terhelése) is figyelembe vesz döntése során. A Hatóság tájékoztatót továbbá, hogy álláspontjuk szerint szakhatóság bevonása nem szükséges az eljárásba, mivel ezt jogszabály nem írja elő.

23. A Hatóság a vizsgált nyilvános repülőrendezvény megtartását 2009. augusztus 18-án kelt határozatával engedélyezte, amely határozat – a Hatóság álláspontja szerint – 2009. augusztus 18-án emelkedett jogerőre.

24. A Hatóság – a kérelemben foglaltaknak megfelelően – 2009. augusztus 17. és 20. közötti időtartamra engedélyezte a rendezvény megtartását. Tekintettel azonban arra a tényre, hogy a határozat a rendezvény kezdő időpontját követő napon – 2009. augusztus 18-án – kelt, megállapítjuk, hogy augusztus 17-én a szervező nem rendelkezett engedéllyel, noha ekkor már ténylegesen sor került az edzésekre.

25. A fenti a/ és b/ pontokat összefoglalva megállapítható, hogy 2009. augusztus 17-én engedélyek hiányában – azaz részben a rendezvény biztonságossága érdekében lefolytatandó hatósági eljárás befejezése előtt – már ténylegesen sor került az egyébként kiemelt biztonsági kockázatú repülőrendezvény edzéseinek megtartására. Ez pedig kétséget kizáró módon veszélyeztette a légitársaságok biztonságát, az élet és vagyonbiztonságot, illetve az egészséges környezethez való alapvető jog sérelmét idézte elő.

26. Felhívjuk a figyelmet továbbá arra, hogy különösen aggályos az, ha a kérelmező irreális időtartamon belül, vagyis az általa engedélyezni kért tevékenység – nagy nyilvánosság számára is hirdetett, előre megszervezett – megkezdése előtt néhány nappal, vagy héttel fordul engedélyért a hatósághoz. Ez a fajta kérelmezői magatartás nem tartja tiszteletben még a hatósági ügyintézési határidőt sem, ezáltal – közvetett nyomást gyakorolva az engedélyező hatóságra – lényegesen veszélyezteti a megfelelő tényállástisztázást, a megalapozott döntéshozatalt, az ügyféli jogok érvényesülését, és ezáltal végső soron alapvető alkotmányos elvek és jogok (jogbiztonság, jogorvoslathoz való jog, egészséges környezethez való jog stb.) sérelmére vezet. Az engedélyező hatóság ugyanis kiemelt rendezvények, események, tevékenységek esetében (a vizsgált rendezvény voltaképpen az augusztus 20-i ünnepi események részét képezte) – tévesen – az engedélyezés gyors lebonyolítására, az engedély

kiadására törekedhet, így viszont nincs lehetőség még egy esetleges jogorvoslati eljárás lefolytatására sem. Ezt az aggodalmat támasztják alá a jelen vizsgálat megállapításai is a későbbiekben kifejtettek szerint. Minderre tekintettel hangsúlyozzuk, hogy a hatóság mindenkor a Ket. alapelvei mentén, annak rendelkezései maradéktalan megtartásával köteles eljárni, és ha ennek feltételei (pl. a rendelkezésre álló idő irreális rövidsége miatt) nem állnak fenn, akkor a kérelem elutasításáról kell döntenie.

c./ A hatóság törvénytörően visszamenőlegesen adott engedélyt, illetve törvénytörően nyilvánította jogerősnek az engedélyező határozatát

27. A jogállamiságból fakadó alapvető követelmény, hogy – fő szabály szerint – a hatóság nem állapíthat meg jogot vagy kötelezettséget a döntését megelőző időszakra. Ehhez képest nem elfogadható, hogy az augusztus 18-án kiadott határozatával a Hatóság augusztus 17-től engedélyezte a rendezvényt.

28. A fentiekén túlmenően vizsgálni kellett az engedély jogerőre emelkedésének körülményeit is. A Hatóságtól kapott iratok alapján a határozat 2009. augusztus 18-án emelkedett jogerőre, mivel a kérelmező fellebbezési jogáról ugyanezen a napon lemondott. A Hatóság tájékoztatása szerint – a 2008-as rendezvényhez hasonlóan – további (a kérelmezőn kívüli) ügyfél, ügyfelek kiléte az eljárással összefüggésben nem volt megállapítható, ezért az engedélykérelem tárgyában született határozatot álláspontjuk szerint nem kellett közölniük és nem is közölték más személlyel, szervezettel, továbbá nem tekintették irányadónak magukra nézve a Ket. hirdetményi kézbesítésre vonatkozó szabályait sem.

29. Különös hangsúllyal hívjuk fel a figyelmet arra, hogy az ilyen és ehhez hasonló, a lakosok igen jelentős számát közvetlenül érintő tevékenységek vonatkozásában semmiképpen nem lehet az ügyfelek körét kizárólag a kérelmezőre korlátozni. Teljesen egyértelmű ugyanis, hogy a főváros belvárosában, lakóházak közvetlen közelében megtartott, több száz ezer ember által látogatott, igen jelentős zajterhelést, forgalomnövekedést és egyéb zavaró hatásokat kiváltó rendezvény érdemben érinti az ott élő lakosok érdekeit.

30. A Ket 15. § (1) bekezdése értelmében ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek (amelynek) jogát, jogos érdekét vagy jogi helyzetét az ügy érinti.

31. A Ket 15. § (2) bekezdése alapján ha jogszabály másként nem rendelkezik, a létesítménnyel kapcsolatos, illetve a tevékenység engedélyezésére irányuló eljárásban ügyfél a hatásterületen levő valamennyi ingatlan tulajdonosa és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogszerű használója.

32. A Ket. 29. § (6) bekezdése szerint ha jogszabály másként nem rendelkezik, a 15. § (2) esetében, valamint ha az eljárás egyébként jelentős számú ügyfelet érint, az ügyfeleket az eljárás megindításáról hirdetményi úton, továbbá közhírré tétel útján (helyben szokásos módon, a helyi lapban stb.) kell értesíteni.

33. A vizsgált tevékenység (nyilvános repülőrendezvény) egyértelműen több napon keresztül, folyamatosan számottevő mértékű hátrányos fizikai hatást, nevezetesen zajterhelést gyakorol a rendezvénnyel érintett lakókörnyezetre. Ezért megállapítottuk, hogy a Hatóság álláspontjával ellentétben a RBAR engedélyezése tárgyában lefolytatott eljárás jelentős számú ügyfelet érintett.

34. A Ket. 78. § (1) bekezdése szerint a határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg.

A (6) bekezdés második mondata alapján a hirdetmény útján közölt döntést a hirdetmény kifüggesztését követő tizenötödik napon kell közölni tekinteni.

35. A 80. § (3) bekezdés szerint hirdetményi úton történő közlésnek van helye akkor is, ha az ügyfeleket az eljárás megindításáról is hirdetményi úton értesítették.

A (4) bekezdés alapján a hirdetményt a hatóság hirdetötáblájára ki kell függeszteni, a központi elektronikus szolgáltató rendszeren és a hatóság internetes honlapján – ha azzal rendelkezik – közzé kell tenni, ezenkívül az önkormányzat hivatalos lapjában – ennek hiányában a helyi lapban –, valamint a hatóság hivatalos lapjában is közzétehető. A döntés kifüggesztésének és az internetes honlapon való megjelentetésének azonos napon kell megtörténnie.

36. A 98. § (1) bekezdés szerint az ügyfél az elsőfokú határozat ellen fellebbezhet.

37. A 99. § (1) bekezdés alapján a fellebbezést – ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik – a döntés közlésétől számított tizenöt napon belül lehet előterjeszteni.

38. A fentiek szerint tehát az engedélyező Hatóságnak az ügyfeleket az eljárás megindításáról hirdetményi úton, továbbá közhírré tétel útján (helyben szokásos módon, a helyi lapban stb.) kellett volna értesítenie, továbbá ugyanígy kellett volna közölni a határozatát. Minderre azonban a rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint nem került sor, amely mulasztás az ügyféli jogok – különös tekintettel a fellebbezési jogra – súlyos sérelmét idézte elő.

39. Engedélyhez kötött tevékenységek esetében a tevékenységet megkezdeni, így az engedélyben foglalt jogosultsággal élni kizárólag jogerős engedély birtokában lehet.

A Ket. 128. § (1) bekezdése szerint a hatóság elsőfokú döntése jogerössé válik, ha

a) ellene nem fellebbeztek, és a fellebbezési határidő letelt, vagy

b) a fellebbezésről lemondtak vagy a fellebbezést visszavonták, illetve

c) a fellebbezés e törvény rendelkezései szerint kizárt.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontjában szabályozott esetben jogerőre emelkedik a döntés

a) ha az ügyfél a kérelmének teljesítése esetén már a döntés közlése előtt lemondott a fellebbezésről, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél: az elsőfokú döntés közlésekor,

b) a fellebbezési határidő tartama alatti lemondás vagy visszavonás esetén: a lemondás vagy visszavonás napján.

40. Az elsőfokú döntés tehát akkor jogerős, ha fellebbezésre a korábban idézett okokból már nincs lehetőség.

41. A vizsgált esetekben a Hatóság az engedélyező határozatát kizárólag a kérelmezővel közölte. A Hatóság tájékoztatása szerint az engedélyes a határozat megszületése napján (2008. augusztus 14. és 2009. augusztus 18.) a fellebbezési jogáról lemondott, így álláspontja szerint ezen a napon a határozat jogerőre emelkedett. Ezzel szemben megállapítható, hogy a határozat közlésének hiányában a fellebbezési határidő meg sem kezdődött az – eljárásba törvénysértően be sem vont – ügyfelek számára. A fenti rendelkezések szerint azonban a határozat csak akkor válik jogerössé, ha a fellebbezésre megállapított határidő valamennyi ügyfél tekintetében eltelt.

42. Mindebből következően az állapítható meg, hogy a Hatóság 2009. augusztus 18-án kelt PR 3573/2/2009. számú határozata nem emelkedett jogerőre a rendezvény idejére, a határozat jogerőre emelkedését a hatóság törvénysértően állapította meg. Mivel a rendezvény fokozott zajterhelést jelentett, így a törvénysértés egyúttal az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásságot is eredményezett.

43. Megjegyezni kívánjuk, hogy az előző pontban ismertetett mulasztások a 2008-ban megrendezett rendezvény esetében is fennálltak, így **az egészséges környezethez való alapvető joggal összefüggő visszásság a 2008-as rendezvény tekintetében is fennállt.**

B./ A nyilvános repülőrendezvény engedélyezésével kapcsolatos jogalkotás szükségessége

44. A hatályos szabályozás alapján megállapítható, hogy az Lt. 33. §-a nem határozza meg a nyilvános repülőrendezvény engedélyezésének részletes szabályait. A repülőrendezvények azonban, így a RBAR is egy olyan összetett tevékenység, amely szakszerű lebonyolításához rendkívüli biztonsági intézkedések szükségesek, különös figyelemmel az állampolgárok legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez fűződő alkotmányos jogaira, valamint az élet- és vagyonbiztonság követelményeire.

45. A Hatóság tájékoztatása szerint szakhatóság bevonása az eljárásba a vizsgált eljárások idején nem volt szükséges, mivel ezt jogszabály nem írta elő. Az eljáráskor hatályos jogi szabályozás vizsgálata alapján megállapítottuk, hogy jogszabály valóban nem írta és jelenleg sem írja elő szakhatóság bevonását a nyilvános repülőrendezvény engedélyezési eljárásába.

46. Ugyanakkor a korábban kifejtettek alapján kiemelten rá kívánunk mutatni arra, hogy a RBAR olyan jelentős hatást gyakorol mind a természetes, mind az épített környezetre, valamint a rendezvénnyel érintett helyszín környékén élőkre, illetve az ott tartózkodókra, ami kifejezetten indokolja a nyilvános repülőrendezvényekre vonatkozó részletes jogszabályi környezet kialakítását. (Eljárási szabályok, szakhatóság(ok) bevonása az engedélyezési eljárásba stb.).

47. Ellenkező esetben – a később kifogásolt szabályozási hiányosságok és a gyakorlatban nem kellően összehangolt hatósági eljárások (vagy azok hiánya) következtében – az egészséges környezethez, és a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való alkotmányos jogokkal kapcsolatos visszásság veszélye – amelyet az állam többek között az épített és a természetes környezet védelmével valósít meg – továbbra is fennáll.

48. Megjegyezni kívánjuk, hogy a nyilvános repülőrendezvény szabályairól az állami célú légiközlekedésben a 11/1999. (VIII.26.) sz. HM rendelet rendelkezik. A rendelet részletesen szabályozza a bemutató előkészítésének, levezetésének és végrehajtásának szabályait, valamint a vonatkozó biztonsági előírásokat. Ezen szabályozáshoz hasonlóan – figyelembe véve ugyanakkor a rendezvények jellegéből adódó esetleges különbözőségeket – indokoltnak tartjuk a nem állami célú nyilvános repülőrendezvényekre vonatkozó részletes jogszabályi környezet kialakítását is, különös figyelemmel a rendezvény előkészítése, levezetése és végrehajtása szabályainak kialakítására, az irányadó műszaki és biztonsági követelmények, a felelősségi körök meghatározására, valamint az engedélyező Hatóság eljárásának megkönnyítésére, megfelelőségének ellenőrizhetőségére tekintettel, elsődlegesen a nyilvános repülőrendezvények által érintett lakosság és a természetes és épített környezet teljeskörű

biztonságának érdekében.

C./ A RBAR rendezvény által kibocsátott környezeti zaj jogi értékelése, illetve annak kezelése

49. Jelen fejezetben az RBAR rendezvény által kibocsátott környezeti zaj tekintetében lefolytatott vizsgálatunk eredményeit foglaljuk össze.

a) A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet (ZR.) alkalmazhatósága a repülőrendezvény vonatkozásában

50. Tekintettel arra, hogy a RBAR repülőrendezvény egy több helyszínen zajló, a kibocsátott zaj szempontjából pedig összetett esemény, ezért a zavaró hatások a maguk összességében jelentenek problémát a környék lakossága számára. A jelenlegi jogszabályi környezet azonban — az alábbiak szerint — nem teszi lehetővé, hogy a különböző zajforrások zajkibocsátását egységesen kezeljük.

51. A környezeti zaj és rezgés védelem egyes szabályairól a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: ZR.) rendelkezik. A ZR. hatálya — mindamelllett, hogy bizonyos tevékenységeket kivon a hatálya alól — kiterjed minden olyan tevékenységre, létesítményre, amelyek környezeti zajt, illetőleg rezgést okoznak vagy okozhatnak. A ZR. 1. § (2) bekezdése szerint:

1. §(2) Nem terjed ki a rendelet hatálya:

a) közterületi rendezvényre.

52. A fentiekből következően vizsgálatunk keretében hangsúlyt fektettünk a RBAR rendezvény jellegének meghatározására, különös tekintettel arra, hogy az kezelhető-e közterületi rendezvényként, azaz közterületen valósul-e meg, s így kiterjed-e rá a ZR. hatálya. Vizsgálatunk megállapításait az alábbi pontokban foglaljuk össze.

53. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 13. pontja határozza meg a közterület fogalmát:

2. § 13. közterület: közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterület, amelyet a rendeltetésének megfelelően bárki használhat, és az ingatlan-nyilvántartás ekként tart nyilván.

54. A fent idézett jogszabályhely egyértelműen — több fogalmi elemén keresztül — határozza meg, hogy — az Étv. alkalmazásában — mely terület minősül közterületnek. Az Alkotmánybíróság 54/2002. (XI. 28.) AB számú határozatában értelmezve az idézett rendelkezést megállapította, hogy: „A közterületnek tehát a törvény által pontosan meghatározott fogalmi elemei vannak. A közterületek – e megfogalmazást figyelembe véve – közhasználatra rendelt állami vagy önkormányzati tulajdonban álló területek, amelyeket ekként jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba.”

55. Jelen esetben a versennyel közvetlenül érintett terület a Margit-híd és Lánchíd-közötti Duna szakasz, amely az ingatlan-nyilvántartásban az egyes helyrajzi számokhoz (23809/2/3/4) rendelt tulajdoni lapon „kivett Duna folyamként”, azaz nem közterületként szerepel. Tekintettel arra, hogy a RBAR akadályverseny nem a földfelszínen zajlott, a

repülőgépek által igénybetett „hely” jogi minősítését is elvégeztük. Az Lt. 4. § (1) bekezdése szerint:

4. § (1) magyar légtér: az országhatár által körbezárt terület feletti légtérnek a légi közlekedés számára fizikailag igénybe vehető magasságig terjedő része, amely tekintetében a Magyar Köztársaságot teljes és kizárólagos szuverenitás illeti meg.

56. A fentiek értelmében az akadályverseny a magyar légtérben valósult meg. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a 46/1993. (VII.2.) sz. határozatában megállapította: „A közterület fogalmilag ingatlant jelent, ennek folytán a közterület-használat engedélyezése mindenképpen ingatlanhoz kötődik. Az is nyilvánvaló, hogy a kötődés fizikai jellegű.” A vizsgált nyilvános repülőrendezvény vonatkozásában tehát nem állapítható meg egyértelműen a légtér közvetlenül (fizikailag) ingatlanhoz kötődő igénybevétele, hiszen annak tényleges helyszíne – az engedélyező határozatban foglaltak szerint – a Duna *vízfelülete feletti* terület.

57. Minderre tekintettel megengedhető egy olyan jogértelmezés, miszerint az akadályverseny „területe” nem tekinthető közterületnek. Ebből pedig az következik, hogy a repülőgépek zajkibocsátására az 1. § (1) bekezdés szerint a ZR. rendelkezéseit alkalmazni kell.

58. A rendezvény részeként a szervező cég kiszolgáló hangosító berendezéseket, illetve egyéb létesítményeket helyezett el a Duna mentén, a rakpartokon, amely területek közterületek. Ebből következően pedig a ZR. rendelkezéseit ezen területekre alkalmazni nem lehet.

59. Bár, ahogy azt a korábbiakban rögzítettük, tudatában vagyunk annak, hogy a rendezvény összetett zajhatásokon keresztül a maga összességében jelent problémát a környék lakóinak, a következőkben bemutatott jogi elemzés a fenti 57-58. pontoknak megfelelően elkülönítetten kezeli a repülőgépek, illetve a közterületen elhelyezett hangosító berendezések zajkibocsátását.

b) A vizsgált repülőrendezvény (edzés és verseny) közvetlen zajkibocsátásának (közlekedési vagy szabadidős zaj) megítélése

60. Vizsgálatunk során tisztázandó kérdésként merült fel a nyilvános repülőrendezvényen résztvevő repülőgépek — a ZR. fogalomrendszerének megfelelő — zajforrás szerinti besorolása. A Hatóság szerint a RBAR nyilvános repülőrendezvény közlekedési zajforrásnak minősül, azaz annak vonatkozásában – a Rendelet 3. melléklete alapján – a 65dB-es határértéknek kell teljesülnie.

61. A fenti 51. pontban bemutatottuk, hogy a ZR. hatálya kiterjed minden olyan tevékenységre, létesítményre, amelyek környezeti zajt, illetőleg rezgést okoznak vagy okozhatnak. Ennek alapján pedig látható, hogy a ZR. vonatkozó rendelkezése tevékenységekről, illetve létesítményekről rendelkezik, amikor a ZR. hatályát meghatározza.

62. A ZR. 2. §-ának f) pontja értelmében közlekedési zaj- vagy rezgésforrás a közlekedési útvonal (közút, közforgalom elől el nem zárt magánút, vasúti pálya, vízi út, valamint a repülőtér) üzemeltetése, kezelése.

63. A környezeti zaj és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. KvVM-

EüM rendelet (a továbbiakban: Rendelet), meghatározva zajforrások szerint a terhelési határértékeket, 3. mellékletében taxatív felsorolja a közlekedési zajforrásokat, az alábbiak szerint. Kiszolgáló út, lakóút, országos közúthálózatba tartozó mellékút, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőút és külterületi közút, a vasúti mellékvonal és pályaudvar, a repülőtér, a nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utak és főutak, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utak, belterületi elsőrendű főutak és belterületi másodrendű főutak, az autóbusz-pályaudvar, valamint a vasúti fővonal és pályaudvar, a repülőtér, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhely.

64. Az előző pontban bemutatott szabályozásból egyértelműen megállapítható, hogy közlekedési zajforrás csak létesítmény, a légitözlekedés tekintetében pedig csakis repülőtér lehet.

65. Az Lt. 71. § 19. pontja határozza meg a repülőtér fogalmát: szárazföldön vagy vízen kijelölt terület (ideértve valamennyi, a területhez tartozó épületet, felszerelést és berendezést), amely egészében vagy részben a légi járművek indulására és érkezésére, valamint felszíni mozgására szolgál;

66. A RBAR, mint a Duna vízfelületén ideiglenes jelleggel felállított akadálypálya az Lt. előző pontban idézett 71. § 19. pontjából következően nyilvánvalóan nem minősül repülőtérnek. Ebből következően tehát az RBAR rendezvény a Hatóság értelmezésével ellentétben nem tekinthető közlekedési zajforrásnak.

67. Álláspontunk szerint a rendezvény az alábbiak szerint szabadidős zajforrás.

ZR. 2. §-ának h) szabadidős zaj- vagy rezgésforrás: a környezeti zajt, rezgést előidéző kulturális, szórakoztató, vendéglátó vagy sportlétesítményt, és az előbbi célú tevékenységet, valamint az előbbi célra használt berendezést, gépet.

68. Tekintettel a ZR. 2. § h) pontjára, illetőleg arra, hogy a Red Bull Air Race nyilvános repülőrendezvény szórakoztatási és sport célokat elégít ki az arra használt repülőgépekkel, a ZR. fogalom-rendszerében szabadidős zaj- és rezgésforrásnak tekintendő.

69. Fentiekből következően a RBAR vonatkozásában a Rendelet 1. mellékletében szereplő – az üzemi és szabadidős létesítményektől származó – zajterhelési határértékeknek kell teljesülniük, s nem pedig a rendelet 3. mellékletében található, a közlekedési zajforrásokra irányadó zajterhelési határértékeknek.

70. A Rendelet 2. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a szabadidős zajforrástól származó zaj esetén a megítélési idő nappal (6:00-22:00): a legnagyobb zajterhelést adó folyamatos 8 óra, a vonatkozó határérték pedig lakóterületen (nagyvárosias beépítésű), vegyes területen a Rendelet 1. melléklete értelmében 55dB.

71. A Rendelet 4. § (1), illetve (2) bekezdése szerint a közlekedési zajforrások esetében a megítélési idő nappal (6:00-22:00): 16 óra, a vonatkozó határérték pedig a Rendelet 3. melléklete, illetve a fenti övezeti besorolás alapján 65dB.

72. Mindezek alapján a RBAR vonatkozásában a rendelet 1. mellékletének 3. pontja szerinti 55 dB-es határértéknek kell teljesülnie, a legnagyobb zajterhelést adó – nappali – folyamatos 8 órás megítélési idővel.

73. Az általános szabályok körében a Zr. 3. § (1) bekezdése a következőket rögzíti: Tilos a védendő környezetben veszélyes mértékű környezeti zajt vagy rezgést okozni. A veszélyes mértékű környezeti zaj fogalmát a Zr. a 2. § ja), illetve jb) pontjaiban határozza meg. Ezek szerint veszélyes mértékű zaj:

„ja) olyan környezeti zaj, amely meghaladja a külön jogszabályban megállapított zajszennyezettség (a továbbiakban: zajterhelés), illetőleg zajkibocsátás megengedett határértékét,

jb) olyan szabadidős zajforrástól származó zaj, amelyre jellegéből adódóan határértéket megállapítani nem lehet, mert azonos körülmények között nem ismételtető és érzékszervi észleléssel megállapíthatóan a hatásterületen élő lakosság nyugalma zavarja.”

74. A Hatóság rendelkezésünkre bocsátotta a 2008. augusztus 19-i Red Bull Air Race edzésének zajmérési dokumentációját. A Hatóság álláspontja szerint a mért érték (63,4 dB) – nappali (6:00-22:00) 16 órás megítélési idővel számolva – azt támasztja alá, hogy a zajterhelés a környezeti zaj-és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EÜM együttes rendelet (Rendelet) 4. § (2) bekezdésének a) pontja, illetve a Rendelet 3. mellékletében foglaltak szerinti számítási módszer alapján megfelelt az előírt (65 dB) határértéknek.

75. Ahogy azt a korábbiakban rögzítettük a RBAR rendezvény tekintetében a szabadidős zajforrásokra előírt 55 dB-es határértéknek kellett volna teljesülnie, s nem pedig a közlekedési zajforrásokra irányadó 65 dB-nek. A 2008-as rendezvény vonatkozásában az 55 dB nem teljesült, azaz a 2008-as rendezvény által kibocsátott zaj veszélyes mértékű volt, s beleütközött a ZR. 3. § (1) bekezdése szerinti tilalomba. A rendezvény által kibocsátott zaj nem megfelelő osztályozása és így a ténylegesen indokolt zajhatárérték túllépése az egészséges környezethez való alapvető joggal összefüggő visszásságot okozott, amely az Alkotmány 18. § és 70/D. §-ban deklarált, az egészséges környezethez és a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog sérülését eredményezte.

76. Jóllehet a 2009-es rendezvény tekintetében konkrét zajmérési adatok nem állnak rendelkezésünkre, a rendezvény nagy mértékben hasonló körülményei (alapvetően ugyanolyan típusú gépek, ugyanolyan körülmények között repülnek) miatt megalapozottan feltételezhető, hogy a rendezvény 2009-ben sem teljesítette a határértékeket, illetve azok nem is teljesíthetőek.

77. Ahogy az fentiekben bemutattuk, a repülőrendezvényre irányadó határértékek nem teljesíthetőek, s fokozott zajterhelést okoznak a rendezvény környezetében élő lakosság számára. Tekintettel arra, hogy a rendezvény helyszínét egy rendkívül sűrűn beépített lakott terület veszi körül, a zajterheléssel közvetlenül érintett lakosság száma magas. Ebből következően pedig nem javasolható, hogy egy ilyen többek között fokozott zajterheléssel járó rendezvényt ezen a helyszínen bonyolítsanak le.

c) A zajkibocsátási határérték megállapítása

78. Mint azt a fentiekben kifejtettük, álláspontunk szerint a RBAR szabadidős zajforrásnak minősül, ebből következően a rendezvény vonatkozásában érvényesíteni kell a ZR. 10. § (1) bekezdésében található, az üzemi vagy szabadidős zajforrásra vonatkozó elírásokat.

79. A ZR. 10. § (1) bekezdése szerint

10. § (1) Környezeti zajt előidéző üzemi vagy szabadidős zajforrásra vonatkozóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – köteles a környezetvédelmi hatóságtól környezeti zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.

(2) Ha az üzemeltető az (1) bekezdése szerinti kötelezettségét elmulasztja, a környezetvédelmi hatóság - megfelelő határidő tűzése mellett - felhívja annak teljesítésére.

(4) A zajkibocsátási határértékről - a zajterhelési, valamint a zajkibocsátási határértékek megállapításáról szóló miniszteri rendelet alapján - a környezetvédelmi hatóság dönt.

80. Zaj- és rezgésvédelmi ügyekben az eljáró környezetvédelmi hatóságot a ZR. 4. §-a határozza meg. A ZR. 4.(1) bekezdése szerint:

4. § (1) Zaj- és rezgésvédelmi ügyekben az elsőfokú hatósági jogkört - a (3)-(4) bekezdésekben foglalt kivételekkel - a kistérségekről szóló külön jogszabályban meghatározott kistérség székhelye szerinti települési önkormányzat jegyzője, a főváros esetében a kerületi önkormányzat jegyzője gyakorolja az alábbi esetekben:

a) az 1. számú melléklet szerinti tevékenységek

81. A ZR. 1. számú mellékletében szerepel a szórakoztató, szabadidős tevékenység. Ahogy azt a fentiekben bemutattuk maga az RBAR rendezvény szabadidős zajforrás, s mint ilyen sport, szórakoztató, szabadidős jellegű tevékenység. Ebből következően pedig a ZR. 4. § (1) bekezdés szerint, a környezetvédelmi hatóság a kerületi önkormányzat jegyzője.

82. Fentiekből következően a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője köteles a környezetvédelmi hatóságtól zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni. Ha az üzemeltető fenti kötelezettségét elmulasztja, a környezetvédelmi hatóságnak fel kell hívnia a zajforrás üzemeltetőjét annak teljesítésére.

83. A repülőrendezvénnyel közvetlenül érintett kerületek a következők: I, II., V., XI. kerület. A kerületi önkormányzatok megkeresésünkre arról tájékoztatták Irodánkat, hogy a rendezvény szervezője sem a 2008-as, sem a 2009-es RBAR tekintetében előzetesen nem kért zajkibocsátási határértéket.

84. A ZR. 10. § (2) bekezdése szerint ebben az esetben azonban a kerületi jegyzőknek fel kellett volna szólítaniuk a rendezvény szervezőjét a zajkibocsátási határérték megállapítása iránti kérelem benyújtására.

85. A ZR. 26. § (1) bekezdés e) pontja alapján a környezetvédelmi hatóság zaj-, illetőleg rezgésvédelmi bírság fizetésére kötelezi a környezeti zaj-, rezgésforrás üzemeltetőjét, ha az üzemeltető a hatósági határozatban foglalt kötelezettségeinek nem tesz eleget.

86. Megállapítható tehát, hogy az üzemeltető (szervező) fenti jogszabályi kötelezettségét,

sem a 2008-as, sem a 2009-es rendezvény vonatkozásában nem teljesítette, továbbá az érintett környezetvédelmi hatóságok, azaz a kerületi önkormányzatok jegyzői sem hívták fel e jogszabályi kötelezettségének teljesítésére, noha köztudomású volt, hogy 2008-ban, illetve 2009-ben is sor kerül a rendezvényre.

d) A repülőrendezvényel összefüggésben a közterületen elhelyezett hangosító berendezések zajhatása a 2009-es RBAR vonatkozásában

87. Ahogy arra a korábbiakban már utaltunk, a RBAR olyan összetett rendezvénynek tekinthető, amely egyrészt a repülőgépek által, másrészt a rendezvényel összefüggésben a közterületen elhelyezett hangosító berendezések által jelentős hatást gyakorol a környezetre. A hangosító berendezések okozta zajterhelés eltérő jogi megítélés alá esik, mint az edzés és a verseny okozta zajterhelés, az alábbi indokokra tekintettel.

88. A ZR. 1. § (2) bekezdése értelmében a ZR. hatálya a közterületi rendezvényekre nem terjed ki. Következésképpen a vizsgálat során a rendezvényt kiszolgáló, közterületen elhelyezett hangosító berendezések működése vonatkozásában a ZR. alkalmazásától el kellett tekintenünk és kizárólagos jelleggel a helyi zajrendeletek irányadó előírásainak érvényesülését vizsgáltuk. Ennek során több tekintetben észleltük, hogy a helyi rendeletek nem felelnek meg a jogállamiság és a jogbiztonság, illetve az egészséges környezethez való jogból fakadó követelményeknek, így vizsgálatunkat – a teljesség igénye nélkül – a rendeletekre is kiterjesztettük, megemlítve azok alapvető hiányosságait.

89. A rendezvényvel közvetlenül érintett kerületek a következők voltak: I, II., V., XI. kerület.

Az I. kerület tekintetében

90. Az. I. kerületben a 31/2004. (XI. 10.) sz. rendelet rendelkezik a zajvédelem helyi szabályozásáról (továbbiakban: Ör.I.). Annak tárgyi és területi hatálya szerint:

2. § (1) A rendelet hatálya Budapest Főváros I. kerület közigazgatási területére terjed ki.

2. § (3) E rendelet tárgyi hatálya kiterjed a közterületi rendezvények és a magánszemélyek háztartás igényeit kielégítő tevékenységek zajvédelmi szabályaira.

2. § (4) E rendelet szabályait kell alkalmazni minden olyan e rendelet hatálya alá tartozó – szabad térben vagy zárt térben működő- zaj- és rezgésforrásra, amely kellemetlen, zavaró, vagy károsító terhelést okoz.

91. Az előző pontban hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelmében megállapítottuk, hogy a rendelet szabályait a kerület közigazgatási területén alkalmazni kell minden olyan közterületi rendezvényre, mely szabad, vagy zárt térben zajt bocsát ki, illetőleg környezeti rezgést okoz. Az Ör. I. 2.§-a szerint tehát annak rendelkezéseit a Red Bull Air Race repülőrendezvénynek az I. kerületben (Bem rakpart, Budai alsó rakpart) elhelyezett hangosító berendezései vonatkozásában is alkalmazni kell.

92. Az Ör. I. 11. § (1) bekezdése szerint: a jelentős zajkibocsátással járó rendszeres, időszakos vagy alkalmi rendezvények kizárólag engedély alapján tartható.

a. Az engedélykérelmet a rendezvény megkezdését megelőzően legalább 15 nappal korábban írásban kell benyújtani.

- b. Az engedély iránti kérelemnek tartalmaznia kell:(...)
- c. A jelentős zajkibocsátással járó rendezvények lebonyolítására megengedett helyszínek felsorolását a rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.
- d. Jelentős zajkibocsátással járó rendezvények csak 8-22 óra között tarthatók.

93. A rendelkezésünkre álló iratok szerint azonban ilyen engedély iránti kérelem az I. kerületi önkormányzathoz nem érkezett. Tekintettel arra, hogy a rendezvényt kiszolgáló hangosító berendezések az I. kerület területén való kihelyezése, illetve üzemeltetése engedély nélkül történt, az jogszabályi követelményeknek nem felelt meg, azaz jogsértő volt.

94. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az Ör. I. az ilyen rendezvények vonatkozásában egyéb rendelkezést nem tartalmaz, így arra nézve sem tartalmaz előírást, hogy az engedély kiadása felől ki dönt, illetve, hogy a kérelem benyújtásának mellőzése esetén milyen szankciókat kellene alkalmazni, jöllehet a Ket. 19. § (1) bekezdése előírja, hogy: a hatóság hatáskörét – a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározásával – jogszabály állapítja meg. Jogszabályban kell megjelölni az első fokon eljáró, továbbá ha az nem a 107. §-ban és 108. §-ban megjelölt hatóság, a fellebbezést elbíráló hatóságot is. Ez a hatóság pedig tekintettel arra, hogy önkormányzati rendeletben megállapított hatósági ügyről van szó, csakis a polgármester, a képviselő-testület, annak valamely bizottsága, vagy a részönkormányzat testülete lehet.

95. Az Ör. I. 4. § előírja, hogy: létesítmény, berendezés telepítésével, üzemeltetésével, bővítésével, bármilyen tevékenységgel együtt járó zaj, illetve rezgés a Zr. 2. § (j) és (k) pontja szerinti veszélyes mértéket nem haladhatja meg (A Zr. Rövidítés az Ör. I. értelmében a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendeletbeli veszélyes mértékű környezeti zaj fogalmára utal). Ugyanezen jogszabály 3. § (1) bekezdése szerint: hangerősítő, hangkeltő berendezés: Bármilyen műszaki megoldású berendezés, amely a hallható hangtartományba eső hanghullámokat bocsát ki.

96. A fentiekből következően a RBAR hangosító eszközei, mint hangerősítő, hangkeltő berendezések vonatkozásában az idézett Ör. I. 4. §-át alkalmazni kell és így az általuk kibocsátott zaj a veszélyes mértéket nem haladhatja meg. Amennyiben azonban a keltett zajhatás a veszélyes mértéket túllépi, meg kívánjuk jegyezni, hogy az Ör. I. szankció kiszabására nem teremt lehetőséget.

97. Egyúttal rámutatunk arra is, hogy az Ör. I. hiányos jellege, tehát az engedélyezési eljárás során a döntést hozó hatóság megnevezésének hiánya, az engedélykérelem benyújtásának elmulasztása, illetve a veszélyes mértéket meghaladó zaj esetén kiszabható szankciók hiánya miatt, végső soron a fent említett Ör. I.-beli rendelkezések kikényszerítésére a gyakorlatban nem kerülhet sor, azok végrehajthatatlanok.

A II. kerület tekintetében

98. Budapest Főváros II. Kerület Önkormányzata Képviselő Testületének zaj- és rezgésvédelmi helyi szabályozásáról a 22/2008. (XI. 24.) sz. helyi rendelet (továbbiakban: Ör. II.) rendelkezik.

99. Annak területi hatálya a rendelet 1.§ (1) bekezdése értelmében a II. kerület közigazgatási területére terjed ki. Tárgyi hatályát az 1. § (2) bekezdése szabályozza:

E rendelet tárgyi hatálya kiterjed a közterületi rendezvények és magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységek zajvédelmi szabályaira. Az Ör. II. 2. §-a állapítja meg, hogy a rendelet szabályait milyen esetekben kell alkalmazni.

2. § E rendelet szabályait kell alkalmazni a kerület közigazgatási területén minden olyan, e rendelet hatálya alá tartozó-szabad térben vagy zárt térben működő- zaj- és rezgésforrásra, amely kellemetlen, zavaró, vagy károsító terhelést okoz. E rendelet szempontjából zajforrásnak minősülnek különösen bármilyen hangszóró vagy műsorforrás (...)

100. A fentiek alapján a RBAR rendezvénnyel összefüggésben, a kerület területén (Margit híd déli járdájának teljes hossza) kihelyezett hangosító berendezésekre, mint zajforrásokra az Ör. II. rendelkezéseit alkalmazni kell.

101. Az Ör. II. 3. § második, illetve harmadik mondata szerint: A hangosítást igénylő alkalmi rendezvények esetén a mindenkor hatályos zajterhelési határértékeket kell betartani. A határértékhez képest legfeljebb 10 dB eseti túllépést a jegyző engedélyezhet.

102. Az Ör. II. 4. § szerint: Aki a 3. §-ban foglalt rendelkezéseket megszegi szabálysértést követ el és 30.000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

103. A rendelkezésünkre álló iratok szerint a rendezvényt nem a fent hivatkozott jogszabályoknak megfelelően bonyolították le.

104. Az Ör. II. több szempontból sem megfelelő. Mindenekelőtt nem rendelkezik a hatósági hatáskör telepítéséről, továbbá nem megállapítható, hogy melyek a „mindenkor hatályos zajterhelési határértékek”.

105. Továbbá a helyi zajrendelet 4. §-a a jegyzőnek hatáskört állapít meg avonatközösben, hogy 10 dB túllépést engedélyezzen. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban: Ötv.) 7. § (1) bekezdése második mondata azonban a következőképp rendelkezik:

7. § (1) Törvény vagy kormányrendelet államigazgatási feladatot, hatósági hatáskört állapíthat meg a jegyzőnek, a főjegyzőnek és kivételesen a képviselő-testület hivatala ügyintézőjének is.

Az V. kerület tekintetében

106. Budapest Főváros V. Kerület, Belváros-Lipótváros zaj-és rezgésvédelmi helyi szabályozásáról a 28/2003. (XI.26.) sz. rendelet (továbbiakban: Ör. V.) rendelkezik. Az Ör. V. területi hatálya szintén a kerület közigazgatási területére terjed ki.

107. Az Ör. V. 2. § (1) bekezdése szerint: E rendelet szabályait kell alkalmazni a kerület közigazgatási területén minden olyan - szabad térben vagy zárt térben működő- zaj- és rezgésforrásra, amely kellemetlen, zavaró vagy károsító terhelést okoz, kivéve a közúti közlekedésből származó zaj-és rezgésforrásokat.

108. A rendelet fogalom-meghatározása szerint: E rendelet 2. § (2) bekezdés d) pontja értelmében zajforrásnak minősülnek különösen (...) bármilyen hangszóró vagy műsorforrás (...)

109. A rendelkezésünkre álló iratok szerint a RBAR rendezvény érdekében az V. kerület területén, a Belgrád rakparton, illetőleg a Pesti alsó rakparton került sor hangfalállítás és áramfejlesztő kihelyezésére, így az Ör. V. rendelkezéseit a fent hivatkozottak értelmében ezek tekintetében is alkalmazni kell.

110. Az Ör. V. 3. § (1) bekezdése szerint:

Zajt előidéző új létesítményt, illetve zajforrásnak minősülő berendezést telepíteni, üzembe helyezni, illetve meglévőt üzemeltetni, bővíteni, korszerűsíteni, felújítani csak úgy szabad, ha annak működése során keletkező zaj a területre és a védendő helyiségekre megengedett zajterhelési határértékeket nem haladja meg.

111. Meg kell állapítanunk tehát, hogy RBAR rendezvényt kiszolgáló hangosító berendezéseket az Ör. V. értelmében telepíteni csak úgy lett volna szabad, ha azok működésük során keletkezett zaj a külön jogszabály szerinti megengedett határértéket ne haladja meg.

112. Az Ör. 4. § (3) és (4) bekezdése szerint:

A külső környezetben zajt előidéző zajforrásra zajkibocsátási határérték megállapítását kell kérni az illetékes környezetvédelmi hatóságtól. A zajkibocsátási határérték megállapítását köteles kérni

b) az új zajforrás telepítése előtt az üzemeltető.

113. Az Ör. V. idézett bekezdései szerint a rendezvényt szervező cégnek zajkibocsátási határérték megállapítását kellett volna kérnie a kihelyezett hangosító berendezések tekintetében is. A rendelkezésünkre álló információk szerint erre azonban nem került sor, következésképpen az RBAR szervezője nem tett eleget a rendelet ez irányú rendelkezéseinek.

114. Meg kívánjuk jegyezni azonban, hogy a zajkibocsátási határérték megállapítására irányuló kérelem benyújtásának elmulasztása, valamint – a közterületi rendezvények tekintetében irányadó sajátos rendelkezések, pl. a hatáskör – vonatkozásában az Ör. V. rendelkezést nem tartalmaz, azaz a kérelem benyújtásának kikényszerítése a gyakorlatban nem lehetséges.

115. A rendelet 10. § (2) és (3) bekezdése értelmében: a hangosító berendezés telepítését, illetve alkalmazását a létesítmény üzemeltetője a telepítést, üzemeltetést megelőzően engedélyeztetni köteles. Az engedély iránti kérelemhez akusztikai, zajvédelmi szakvéleményt és a rendelet 10. függeléke szerinti adatlapot is csatolni kell. A zajforrás üzembe helyezésekor, tevékenység megkezdésekor a zajkibocsátási határérték, illetőleg a szabad térben vagy az épület védendő helyiségeiben érvényes zajterhelési határértékek teljesülését az üzemeltető köteles műszeres mérés alapján készített szakvéleményben, mérési jegyzőkönyvben igazolni.

116. A rendelkezésünkre álló iratok és tájékoztatás alapján megállapítottuk, hogy a rendezvényt szervező cég engedélykérelmet nem nyújtott be. Mindemellert azonban rá kívánunk mutatni arra is, hogy az Ör. V. csupán az engedélyben foglaltak megsértése esetére állapít meg jogkövetkezményeket, az engedélykérelem benyújtásának elmulasztása esetére azonban nem.

A XI. kerület tekintetében

117. Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata zaj- és rezgésvédelmi helyi szabályozásáról a 12/2009. (III. 24.) sz. rendelet (továbbiakban: Ör. XI.) rendelkezik. Területi hatálya tekintetében megállapítható, hogy szintén a kerület közigazgatási területére irányadó. Az Ör. XI. 1. § (2) bekezdése szerint:

E rendelet tárgyi hatálya kiterjed a közterületi rendezvények (...) zajvédelmi szabályaira.

118. Az Ör. XI. 1. § (3) bekezdése értelmében:

E rendelet szabályait kell alkalmazni a kerület közigazgatási területén minden olyan, e rendelet hatálya alá tartozó — szabad térben vagy zárt térben működő — zaj-és rezgésforrásra, amely kellemetlen, zavaró vagy károsító terhelést okoz. működő zajforrásokra is alkalmazni kell.

119. A rendelkezésünkre álló iratok szerint a 2008-as és a 2009-es rendezvény ideje alatt is a Szent Gellért téren hangfal torony és áramfejlesztő berendezést helyeztek el, amelyre, mint a kerület közigazgatási területén elhelyezett zajforrásra az Ör. XI. rendelkezései irányadók.

120. Az Ör. XI. 4. §-a értelmében: Létesítményt, berendezést telepíteni, üzemeltetni, bővíteni, bármilyen tevékenységet folytatni úgy szabad, ha a működéssel együtt járó zajkibocsátás a veszélyes mértéket ne haladja meg. A helyi rendelet a veszélyes mértékű zaj fogalmát a Korm. rendeletre figyelemmel határozza meg, megismétli a Korm. rendeletben megfogalmazottakat.

121. Az Ör. XI. 5. § (1) bekezdése szerint: Aki a 4. §-ban meghatározott rendelkezéseket megszegi, szabálysértést követ el és harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

122. Amennyiben tehát a létesítmény, berendezés által kibocsátott zaj túllépi a külön jogszabályban megállapított határértéket, az Ör. XI. 5. § (1) bekezdése értelmében szabálysértési eljárást kell lefolytatni.

Összegzés

123. A fentieket összefoglalva megállapítjuk, hogy a Red Bull Air Race repülőrendezvényt nem a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően tartották meg. Ezen túl pedig a vizsgálatunk során elvégzett helyszíni szemlén szerzett tapasztalatok alapján rögzíteni kívánjuk, hogy a rendezvényt kiszolgáló hangosító berendezések által kibocsátott zaj legalább annyira meghatározó volt, mint a repülőgépek zaja, illetőleg azok állandóan működtek. E megállapítás pedig alátámasztja azt a korábbi, 77. pontban megfogalmazott észrevételünket, miszerint nem javasoljuk, hogy a rendezvény megtartására a belvárosban kerüljön sor.

124. Vizsgálatunk során a fentiek mellett megállapítottuk, hogy a kerületi zajrendeletek jelenlegi formájukban — az alábbi indokokra tekintettel — nem alkalmasak maradéktalanul a helyi lakosság egészséges környezethez való jogának biztosítására.

125. Jelenleg hatályos szövegük nemcsak, hogy nem tartalmaz szabályozást a közterületi rendezvények engedélyezésére, a hangosító berendezések engedélyeztetésének elmaradására, az esetlegesen alkalmazható szankciókra, de arra vonatkozólag sem, hogy mely hatóság jogosult, illetve köteles az irányadó zajterhelési határértékek betartásának ellenőrzésére, illetve, hogy melyek a vonatkozó határértékek be nem tartásának következményei. Semmiképpen nem lehet tehát egységes, kiforrott, egyértelmű és következetes jogalkalmazást lehetővé tevő, hatékony fellépést biztosító és ezáltal az egészséges környezethez való jog érvényesülését előmozdító szabályozásról beszélni.

126. Anélkül, hogy a fentiekén túl részletesen elemeznénk az egyes helyi rendeleteket, felhívjuk a figyelmet több, a konkrét ügy kapcsán felmerülő, de általánosan – akár országosan

– jelentkező problémára, amelyek az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásságra vezetnek, és megfelelő – részint kormányzati – jogalkotási lépésekkel rendezendők.

127. Így alapvető problémát jelent, és számos további jogalkalmazási bizonytalanság eredője, hogy a közterületi rendezvények nem tartoznak a Zr. hatálya alá, ugyanakkor az önkormányzatok nem feltétlenül tudnak maradéktalanul eleget tenni a szabályozási kihívásoknak. Az ügyből kitűnően az sem teljesen világos az önkormányzatok számára, hogy milyen területeken és milyen tartalommal rendelkeznek szabályozási jogkörrel. Ezzel szoros összefüggésben nehézségként jelentkezik, hogy az önkormányzatok nem határozhatnak meg határértékeket, így kevés lehetőségük van valóban hatékony rendelkezések, korlátozások előírására. Fővárosi sajtóanyagként végül igen jelentős jogalkalmazási és így jogbiztonsági zavarokhoz vezethet az egyes kerületek eltérő szabályozása a több kerületben is megvalósuló – vagy hatást gyakorló – rendezvények vonatkozásában.

128. Mindezen kérdések részletes vizsgálata ugyanakkor meghaladja a jelen vizsgálat és állásfoglalás kereteit. A közterületi rendezvényekkel összefüggő általános megállapításainkat egy átfogó állásfoglalásban, a jogalkotási javaslatainkat pedig szintén átfogóan és egységesen fogjuk a közeljövőben megfogalmazni.

D./ Műemlékvédelem

129. A 2008-as, illetve a 2009-es Red Bull Air Race repülőrendezvény magyarországi fordulójának egyik központi helyszíne a Lánchíd volt, amely alatt a repülőgépeknek mintegy 300 Km/h sebességgel át kell haladniuk.

130. Tekintettel arra, hogy a rendezvény idején a Lánchídra, mint egyedileg védett műemlékre már elhelyezték az augusztus 20-i tűzijáték rakétáit, illetőleg arra, hogy a repülőgépek különös kockázatot jelentenek, a híd fokozott veszélyben volt. A repülők ugyanis nekiütközve a Lánchídnak robbanást okozhatnak, veszélyeztetve ezzel nem csak a környék lakóit, de magát az egyedileg védett műemléket, illetve az azt körülvevő műemléki jelentőségű területet. E megállapítást nemcsak a Hatóságtól, de a Kulturális Örökségvédelmi Hivataltól (Hivatal) kapott tájékoztatás is alátámasztja.

131. A Kulturális örökség védelméről szóló, 2001. évi LXIV. törvény (Köt.) 43. § (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: a műemléket a műemléki értékükhöz, jellegükhöz, történelmi jelentőségükhöz méltóan, a védett érték veszélyeztetését kizáró módon kell használni, illetve hasznosítani.

132. Azaz, amennyiben a műemléket érintő veszélyt, potenciális kockázatot teljességgel kizárni nem lehet, az adott műemlék használata, hasznosítása nemcsak, hogy aggályos, de azt a fent idézett jogszabályhely egyértelműen kizárja.

133. A rendelkezésünkre álló iratok szerint a rendezvény engedélyezési eljárása során műemlékvédelmi szempontokat nem vizsgáltak, a Hivatalt az engedélyezési eljárásba szakhatóságként nem vonták be. Ebből kifolyólag a Hatóság a megfelelő szaktudással rendelkező hatóság véleményének hiányában megalapozottan nem is vizsgálhatta, hogy maga a veszélyeztetés fennállt-e, illetve amennyiben igen, mekkora volt annak mértéke.

134. **A kulturális értékek megőrzéséhez fűződő közérdek és a megőrzésre vonatkozó mindenkit terhelő kötelezettség érvényesítése érdekében a műemlékekre veszélyt jelentő rendezvények, illetve tevékenységek a kulturális örökségvédelmi szempontok vizsgálata nélkül nem tarthatók meg. Tekintettel arra, hogy ilyen szempontokat a légügyi hatósági eljárásban sem a 2008-as, sem pedig a 2009-es rendezvény alkalmával nem vizsgáltak a szakhatóság bevonásával, az egyedileg védett műemléket érintő veszélyt kizárni nem lehet. Ebből következően a rendezvény megtartására a Köt. 43. § (1) bekezdése alapján nem is kerülhetett volna sor.**

135. A fokozott kockázatot, azt, hogy bármikor előfordulhat a rendezvény során baleset, alátámasztja az is, hogy a 2010-es Red Bull Air Race gyorsasági műrepülő világbajnoki sorozat perth-i versenyének edzésén vezetői hiba folytán balesetet szenvedett és a vízbe zuhant egy repülőgép.

136. Fontos kiemelni, hogy a Hivatal álláspontja szerint is aggályos a Lánchíd ilyen jellegű rendezvényekre való használata, annál is inkább, mivel a „légi bemutató (és a tűzijáték is) magában hordozza a baleset lehetőségét és ennél fogva veszélyezteti a műemlék állagát”.

137. A Köt. 67. § (1) bekezdés c) pontja szerint:

A védett kulturális örökség vonatkozásában a hatóság (...) a műemlékek, régészeti lelőhelyek és védetté nyilvánított kulturális javak károsítása, veszélyeztetése esetén jogosult a tevékenységet leállítani, és az ilyen magatartás tanúsítóját e tevékenység folytatásától eltiltani.

138. A Köt. 67. § (3) bekezdése szerint:

Amennyiben a kötelezett a hatósági kötelezésben foglaltaknak nem tesz eleget és ezzel a védett kulturális örökség veszélybe kerül, a hatóság örökségvédelmi bírság kiszabásáról intézkedik (...).

139. A Hivatal az örökségvédelmi felügyelet keretében jogosult lett volna a fent idézett törvényhelyek szerint megtiltani a Lánchídot mint egyedi műemléket veszélyeztető tevékenységet és a kötelezésben foglaltak teljesítése hiánya esetére örökségvédelmi bírságot kiszabni.

E./ A rendezvényt kiszolgáló építmények építése

140. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 2. §-ának 8. pontja szerint:

„Építmény: építési tevékenységgel létrehozott, illetve késztermékként az építési helyszínre szállított, - rendeltetésére, szerkezeti megoldására, anyagára, készülségi fokára és kiterjedésére tekintet nélkül - minden olyan helyhez kötött műszaki alkotás, amely a terepszint, a víz vagy az azok alatti talaj, illetve azok feletti légtér megváltoztatásával, beépítésével jön létre. Az építményhez tartoznak annak rendeltetésszerű és biztonságos használatához, működéséhez, működtetéséhez szükséges alapvető műszaki és technológiai berendezések is (az építmény az épület és műtárgy gyűjtőfogalma).”

141. A definíció alapján a vizsgált rendezvényt kiszolgáló kabinok, tribün stb. jogi

értelemben építménynek minősülnek.

142. Az Étv. 34. § (1) bekezdésnek, valamint az Étv. 38. §-ának a vizsgált rendezvény engedélyezésekor hatályos szövege értelmében:

„Telekalakításhoz, építmény, építményrész, épületegyüttes megépítéséhez, átalakításához, bővítéséhez, felújításához, helyreállításához, korszerűsítéséhez, lebontásához, elmozdításához, illetve használatbavételéhez, fennmaradásához vagy a rendeltetésének megváltoztatásához (a továbbiakban együtt: építési munka) a jogszabályokban meghatározott esetekben az építésügyi hatóság engedélye (bejelentés tudomásulvétele) szükséges.”

143. „Építményt, építményrészt, építményegyüttest építeni, építési munkát, egyéb építési tevékenységet (a továbbiakban együtt: építési tevékenység) végezni - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - csak a jogerős és végrehajtható építési engedélynek, továbbá a hozzá tartozó, jóváhagyott, engedélyezési záradékkal ellátott terveknek és egyéb okiratoknak, valamint az ezek alapján készített - jogszabályban előírt esetekben és módon - tervellenőrrel ellenőriztetett -, olyan műszaki megvalósítási, kiviteli tervdokumentációnak megfelelően szabad végezni, amely alátámasztja, hogy az építmény megfelel a 31. § (2) bekezdésében, valamint egyéb jogszabályokban meghatározott követelményeknek.”

144. Az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építészeti-műszaki dokumentációk tartalmáról szóló 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet (a továbbiakban: ÖTM rendelet) 16. § (1) bekezdése, valamint a 28. § (1) bekezdése egyaránt az építési engedélyek fajtái között sorolja fel mind az építési engedélyt, mind a bejelentés tudomásulvételét.

145. Az Étv. és az ÖTM rendelet idézett rendelkezései alapján az ÖTM rendelet 1. sz. melléklete az építési tevékenységeket – az azok végzéséhez szükséges feltételek alapján – három osztályba sorolja: Építési engedély birtokában végezhető tevékenység (1), bejelentés alapján végezhető tevékenység (2), valamint engedély és bejelentés nélkül végezhető tevékenység (3).

146. Az 1. sz. melléklet I. pontja általános jelleggel állapítja meg, hogy „építmény építése, bővítése, elmozdítása” építési engedély köteles tevékenység.

147. Az 1. sz. melléklet II. pontjának 2. alpontja azonban a bejelentés köteles tevékenységek közé sorolja az alábbiakat: „építőipari műszaki engedéllyel vagy megfelelőségi tanúsítvánnyal nem rendelkező építményszerkezetű, ideiglenes jellegű, legfeljebb 180 napig fennálló rendezvényeket kiszolgáló színpad, színpadi tető, lelátó, mutatványos, szórakoztató, vendéglátó, kereskedelmi, valamint előadás tartására szolgáló építmény.”

148. A III. pont 2. alpontja szerint építési engedély és bejelentés nélkül végezhető tevékenységnek minősül: „építőipari műszaki engedéllyel vagy megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkező építményszerkezetű, ideiglenes jellegű, legfeljebb 180 napig fennálló rendezvényeket kiszolgáló színpad, színpadi tető, lelátó, mutatványos, szórakoztató, vendéglátó, kereskedelmi, valamint előadás tartására szolgáló építmény.”

149. A fentiek alapján megállapítható, hogy a vizsgált rendezvényt kiszolgáló építmények attól függően, hogy megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkeztek vagy nem, a II. vagy a III. pontba tartoznak, azaz vagy bejelentés mellett, vagy engedély és bejelentés hiányában végezhető tevékenységnek minősültek.

150. Az I., II., V. és a XI. kerületi jegyzők nyilatkozatai szerint engedélykérelem, illetve bejelentés hivatalukhoz nem érkezett.

F./ Levegővédelem

151. A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 21/2001. Korm. rendelet) szerint:

„5. § (1) Tilos a környezeti levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezést vagy határértéken felüli légszennyezettséget okoz, valamint a környezeti levegő bűzzel való terhelése.”

152. Figyelembe véve, hogy a vizsgált rendezvény vonatkozásában légszennyezést okozó tényező a légi járművek által végzett tevékenység volt, a 21/2001. Korm. rendeletnek a mozgó légszennyező forrásokra vonatkozó szabályai irányadóak. A járművekre vonatkozó szabályozás a járművel légszennyezőanyag kibocsátását a forgalomba helyezéskor, illetve az üzembe helyezéskor kívánja ellenőrzés alá vonni akkor, amikor rögzíti, az alábbiakat:

„12. § (1) Mozgó légszennyező forrás (közúti, nem közúti, vasúti, vízi és légi jármű) csak akkor helyezhető forgalomba és úgy üzemeltethető, ha kielégíti a külön jogszabályban meghatározott levegővédelmi követelményeket.”

153. Megjegyezzük, hogy az idézett jogszabályhely szerinti levegővédelmi követelményeket a közúti járművek tekintetében a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet, a vasúti- és vízijárművek tekintetében a nem közúti mozgó gépekbe építendő belső égésű motorok gáznemű és részecskékből álló szennyezőanyag-kibocsátásának korlátozásáról szóló 75/2005. (IX. 29.) GKM-KvVM együttes rendelet, a légi járművek tekintetében a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény tartalmazza.

154. A 21/2001. Korm. rendelet 7. § (2) bekezdésének megfelelően a környezetvédelmi hatóság Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatot üzemeltet a légszennyezettség alakulásának figyelemmel kísérése, valamint a légszennyezettségi határértékek betartásának ellenőrzése érdekében.

155. A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: KDVKTVF) tájékoztatása szerint a vizsgált rendezvény ideje alatt több alkalommal regisztráltak óras határérték túllépést, azonban ezek a túllépések elsősorban a belvárosi, közlekedési eredetű légszennyezettséget vizsgáló mérőhelyeknél jelentkeztek. Tekintettel arra, hogy a vizsgált időszakban elrendelt útlezárások miatt rendkívüli torlódások jellemezték a belvárost, a KDVKTVF álláspontja szerint a levegőszennyezettségi határértéket meghaladó szennyezettség nem a rendezvény, hanem elsősorban a közúti forgalom következménye volt.

156. A 21/2001. Korm. rendelet 15. § szabályozza a környezetveszélyeztetést okozó légszennyezettség kialakulása esetén alkalmazható rendkívüli intézkedéseket. Az intézkedést igénylő helyzeteket a jogszabály három csoportba sorolja. A három esetkör közül a szmoghelyezet (1), valamint a váratlan meghibásodás, üzemzavar (2) a vizsgálat tárgyát

képező rendezvényre nem vonatkoztatható. A 15. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében rendkívüli intézkedést igénylő légszennyezettség alakulhat ki, ha egy vagy több légszennyező forrás által okozott tartós levegőterhelés következtében a légszennyezettség egészségügyi határértékét tartósan, nagymértékben meghaladó, az emberi egészséget közvetlenül veszélyeztető légszennyezettség (veszélyes légszennyezettség) alakul ki.

157. A KDVKTVF tájékoztatása szerint a repülőrendezvény idején fellépő levegőterhelés nem minősült tartós levegőterhelésnek, ezért rendkívüli intézkedés megtételére okot adó körülmény nem állt fenn.

158. A KDVKTVF által regisztrált éves szintű határérték-túllépés miatt a 21/2001. Korm. rendelet 13. § (2) bekezdésben rögzített felhatalmazás alapján 2008 márciusában a felügyelőség megkereséssel élt a Nemzeti Közlekedési Hatóság Közép-magyarországi Regionális Igazgatóságához. Tekintettel arra, hogy ezen intézkedés alapja nem kapcsolódik közvetlenül a vizsgálat tárgyát képező repülőrendezvényhez, a Nemzeti Közlekedési Hatóságnak a megkeresés alapján folytatott eljárását nem vizsgáltuk.

G./ Összefoglalás

159. A fentieket összefoglalóan, mindenekelőtt arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy a Red Bull Air Race repülőrendezvény által jelentett környezeti terhelések következtében a rendezvény a belvárosban, ilyen sűrűn beépített lakott területen való megtartása az egészséges környezethez való joggal nem egyeztethető össze. Amennyiben tehát a repülőrendezvényt a korábbiakban bemutatott körülmények között rendezik meg, az az egészséges környezethez való jog sérelmét eredményezheti.

160. Megállapítottuk, hogy 2009. augusztus 17-én – amikor a rendelkezésre álló adatok alapján az RBAR edzések már megkezdődtek – a kérelmező nem rendelkezett hatósági határozattal kijelölt eseti légtérrel.

161. Megállapítottuk, hogy 2009. augusztus 17-én engedély hiányában – azaz a rendezvény biztonságossága érdekében az NKH LI által lefolytatandó hatósági eljárás befejezése előtt – már ténylegesen sor került az egyébként kiemelt biztonsági kockázatú repülőrendezvény edzéseinek megtartására, ami kétséget kizáró módon veszélyeztette a légiközlekedés biztonságát, az élet és vagyonbiztonságot.

162. Megállapítottuk, hogy az NKH LI mind a 2008-ban, mind 2009-ben lefolytatott eljárása során az ügyféli kört helytelenül állapította meg, ezért a 2008-as és 2009-es RBAR megrendezésére vonatkozó engedélyt jogsértően, az ügyféli jogok súlyos sérelme mellett emelte jogerőre.

163. Megállapítottuk, hogy a RBAR rendezvény tekintetében a szabadidős zajforrásokra előírt 55 dB-es határértéknek kellett volna teljesülnie, s nem pedig a közlekedési zajforrásokra irányadó 65 dB-nek. A 2008-as rendezvény vonatkozásában a rendelkezésre álló adatok alapján az 55 dB nem teljesült, azaz a 2008-as rendezvény által kibocsátott zaj veszélyes mértékű volt, s beleütközött a ZR. 3. § (1) bekezdése szerinti tilalomba.

164. Megállapítottuk, hogy az üzemeltető (szervező) a zajkibocsátási határérték

megállapítása iránti kérelem benyújtása iránti kötelezettségét sem a 2008-as, sem a 2009-es rendezvény vonatkozásában nem teljesítette, továbbá az érintett környezetvédelmi hatóságok, azaz a kerületi önkormányzatok jegyzői sem hívták fel e jogszabályi kötelezettségének teljesítésére, noha köztudomású volt, hogy 2008-ban, illetve 2009-ben is sor kerül a rendezvényre.

165. Megállapítottuk, hogy, a vizsgált helyi zajrendeletek a közterületi rendezvények vonatkozásában rendelkezéseket nem tartalmaznak, vagy azokat hiányos jelleggel szabályozzák, így azok nem alkalmasak maradéktalanul a helyi lakosság egészséges környezethez való jogának biztosítására.

166. Megállapítottuk, hogy a vizsgált és ahhoz hasonló rendezvények megtartását megelőzően a kulturális örökségvédelmi, valamint műemlékvédelmi szempontok vizsgálata elengedhetetlen. Tekintettel arra, hogy ilyen szempontokat sem a 2008-as, sem pedig a 2009-es rendezvény légügyi engedélyezése során a szakhatóság bevonásával nem vizsgálták, így nem zárható ki az, hogy a rendezvények megtartása a Lánchídra veszélyt jelentett.

167. A zaj elleni védelem vonatkozásában a központi jogalkotással kapcsolatos jogalkotási észrevételeinket a későbbiekben egységes javaslatként fogjuk megfogalmazni a jogalkotó részére.

V. Intézkedés

168. **Az Obtv. 21. § (1) bekezdése alapján kezdeményezem a Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatóság Igazgatójánál, hogy a jövőben esetlegesen megrendezésre kerülő Red Bull Air Race nyilvános repülőrendezvény engedélyezési eljárása során a jogszabályok, valamint jelen állásfoglalásban foglaltak maradéktalan figyelembevételével járjon el.**

169. **Az Obtv. 27/d§ alapján felhívom a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező légügyi, zajvédelmi, örökségvédelmi és építésügyi hatóságokat, hogy feladatkörükben eljárva megfelelően alkalmazzák a jogkörükbe tartozó eszközöket (engedélyezés, tiltás, bírság stb.) az egészséges környezethez való jog érvényesítése érdekében.**

170. **Az Obtv. 25. §-a alapján – a vizsgált kérdés jogi szabályozásának hiányosságára tekintettel – kezdeményezem a Nemzeti Fejlesztési Miniszternél a nem állami célú nyilvános repülőrendezvényekre vonatkozó részletes szabályozás megalkotását, különös tekintettel a rendezvény előkészítése, levezetése és végrehajtása szabályainak kialakítására, az irányadó műszaki és biztonsági követelmények, valamint a felelősségi körök, a részletes eljárási szabályok, illetve az eljárásba bevonandó szakhatóság(ok) körének meghatározására vonatkozóan.**

171. **Az Obtv. 25. §-a alapján kérem Miniszter Urat, hogy állásfoglalásáról, esetleges intézkedéséről 60 napon belül értesítsen.**

172. **Az Obtv. 25. § alapján javaslom, hogy az érintett kerületi önkormányzatok a magasabb szintű jogszabályoknak és az egészséges környezethez való jog követelményeinek megfelelően módosítsák a közterületi rendezvényekre és a zajvédelemre vonatkozó helyi rendeleteket.**

173. Az Obtv. 27/B.(3) c) pontja alapján azzal az ajánlással fordulok a Master Sky Kft.hez., mint a rendezvény szervezőjéhez, hogy a jövőben a RBAR-t olyan helyszínen tervezze, ahol a zaj- és műemlékvédelmi követelmények maradéktalanul érvényesíthetőek, az egészséges környezethez való jogból fakadó követelményeket nem sérti, és a rendezvényt jogerős engedélyek birtokában, azoknak és a határértéknek megfelelően tartsa meg.

VI. Utóvizsgálat, másodlagos intézkedések

174. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa irodájának ügyrendje alapján minden állásfoglalást követően utóvizsgálatot kell tartani. Az utóvizsgálat eredményéhez mérten a jelen ügyben a biztos a következő intézkedést teheti:

175. Az Obtv. 26. § (1) bekezdése alapján, amennyiben a visszásságot előidéző, a Biztos által megkeresett szerv vagy annak felettes szerve érdemi állásfoglalás kialakítását, és az annak megfelelő intézkedés megtételét elmulasztja, vagy az országgyűlési biztos az állásfoglalással, a megtett intézkedéssel nem ért egyet, a Biztos – az éves beszámoló keretében – kérheti, hogy az ügyet az Országgyűlés vizsgálja ki. Ha megállapítása szerint a visszásság kirívóan súlyos, illetve a természetes személyek nagyobb csoportját érinti, indítványozhatja, hogy az Országgyűlés az adott kérdés megtárgyalását már az éves beszámolót megelőzően tűzze napirendre.

Budapest, 2010. július „ ”

dr. Fülöp Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa